

ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI NA PODROČJU ZAŠČITE IN REŠEVANJA

Bojan Ušeničnik*

UDK 355.58

V Sloveniji je bil sprejet nacionalni program kakovosti, ki temelji na uveljavljanju in uporabi skupine mednarodnih standardov ISO 9000. V Ministrstvu za obrambo so se začele načrtnejše aktivnosti za zagotavljanje kakovosti na področju zaščite in reševanja leta 1992. Izdelan je bil projekt kakovosti, poslovnik o zagotavljanju kakovosti ter program aktivnosti za vzpostavitev celovitega sistema zagotavljanja kakovosti na področju vojaške obrambe, civilne obrambe ter zaščite in reševanja. V skladu s temi akti so bili ustanovljeni organi in službe za kakovost, nato pa se je začelo sistematično izobraževanje in usposabljanje delavcev in vodilnih.

Na področju zaščite in reševanja so bili določeni trije temeljni cilji kakovosti – odličnost sistema, namenska in racionalna uporaba sredstev ter mednarodna primerljivost storitev in izdelkov.

V Ministrstvu za obrambo so se začele načrtnejše dejavnosti za zagotavljanje kakovosti na področju zaščite in reševanja leta 1992. Izdelan je bil projekt kakovosti, osnutek poslovnika kakovosti ter program dejavnosti za vzpostavitev celovitega sistema kakovosti na področju vojaške obrambe, civilne obrambe ter zaščite in reševanja. V skladu s temi akti so bili ustanovljeni organi in službe za kakovost (slika 1), nato pa se je začelo izobraževanje in usposabljanje za izvajanje nalog, povezanih z zagotavljanjem kakovosti.

Do konca leta 1995 bodo na področju vojaške obrambe, civilne obrambe ter zaščite in reševanja vzpostavljene vse predvidene strukture sistema zagotavljanja kakovosti, do leta 2000 pa naj bi na tem področju že dosegali rezultate, ki bodo primerljivi s tistimi, ki jih dosegajo razvite evropske države. Pri reševanju problemov, ki so povezani s kakovostjo, uporabljamo znano metodo »načrtuj, naredi, preveri, ukrepaj« (PDCA)

Sistem kakovosti temelji na uveljavljanju in uporabi skupine mednarodnih standardov ISO 9000 (ISO 9001 ter ISO 9004) ter načel celovitega vodenja kakovosti. Sprejeti so bili ukrepi, da se bodo navedeni standardi uveljavljali v procesu stalnega izboljševanja kakovosti dela, v katerem bodo sodelovali vsi delavci Ministrstva za obrambo.

- preprečitev oziroma zmanjšanje posledic vojne ali drugih oblik množičnega nasilja na območju Republike Slovenije.

Uresničevanje teh ciljev je v veliki meri odvisno od kakovosti izvajanja funkcij sistema zaščite in reševanja.

Da bi državni organi, lokalne skupnosti, podjetja, zavodi in druge organizacije, ki delujejo v sistemu zaščite in reševanja, zagotovili uspešno izvajanje funkcij sistema, je bilo treba postaviti jasne cilje kakovosti, le-ti pa so morali biti usklajeni s pričakovanji in zahtevami uporabnikov oziroma javnosti. Opremljeni so bili trije temeljni cilji kakovosti:

1. odličnost sistema,
2. namenska in racionalna uporaba sredstev ter
3. mednarodna primerljivost.

Odličnost sistema se kaže v učinkovitem odkrivanju nevarnosti, ki pretijo prebivalstvu, živalim, premoženju, kulturni dediščini in okolju, pravočasnem opozarjanju

na nevarnosti, uspešnem preventivnem ukrepanju, hitri in učinkoviti mobilizaciji, uspešni zaščiti, reševanju in pomoči, učinkovitem odpravljanju posledic ter učinkoviti obnovi pripravljenosti po nesreči.

Cilji o namenski in racionalni uporabi razpoložljivih sredstev izražajo zahtevo, da morajo priprave upoštevati mirnodobne in vojne potrebe, da morajo biti vse priprave usklajene z dejanskimi potrebami, da se morajo proračunska sredstva uporabljati strogo namensko, da mora vsa zaščitna in reševalna oprema ustrezati veljavnim standardom in da je treba standardizirati postopke uporabe in vzdrževanja opreme.

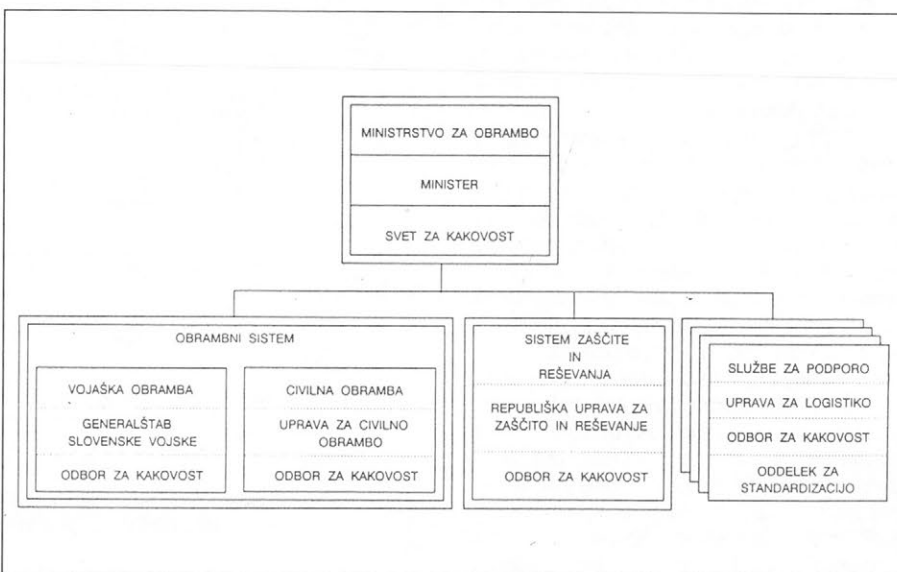
Da bi bilo vsem izvajalcem zaščite, reševanja in pomoči jasno, kakšna so pričakovanja na tem področju oziroma kakšne rezultate in stanje pripravljenosti želi na tem področju doseči naša država, je bilo treba določiti vzorčne primere nacionalnih sistemov varstva pred ne-

Cilji kakovosti na področju zaščite in reševanja

Temeljna cilja sistema zaščite in reševanja sta:

- zmanjšanje števila naravnih in drugih nesreč ter njihovih posledic in

* Ministrstvo za obrambo, Republiška uprava za zaščito in reševanje, Kardeljeva ploščad 26, Ljubljana.

Slika 1. Organiziranost Ministrstva za obrambo za zagotavljanje kakovosti.

srečami. Na podlagi predhodnih analiz so bili kot vzorčni določeni sistemi na Švedskem, v Švici, ZR Nemčiji, Finski in Franciji. S primerjalno metodo bomo spremljali njihove storitve in procese ter jih vsako leto razvrščali v lestvico kakovosti. Te podatke bomo nato uporabljali za postavljanje letnih ciljev izboljšanja lastnega sistema.

Med cilji kakovosti so bili upoštevani tudi cilji, ki jih je določila Generalna skupščina Združenih narodov na področju varstva pred naravnimi nesrečami (desetletje zmanjševanja naravnih nesreč), cilji in merila Evropske skupnosti ter cilji, ki izhajajo iz mednarodnih konvencij in dvostranskih sporazumov oziroma pogodb.

Poleg ciljev kakovosti so bila opredeljena tudi temeljna načela za organiziranje in delovanje sistema zaščite in reševanja, ki naj bi se upoštevala tako pri načrtovanju in usposabljanju kot tudi pri izvajanju zaščite, reševanja in pomoči. Ta so predvsem: humanost, celovitost, usklajenost, povezanost, odprtost, kooperativnost, načrtnost, smotrnost, komplementarnost, prilagojenost, prožnost, uspešnost, hitrost, učinkovitost, racionalnost in mednarodna primerljivost.

V pripravi so tudi vodilna gesla za kakovost ter vodilne slike o kakovosti.

Vse to predstavlja osnovo za izgradnjo in delovanje sistema kakovosti. Seveda se je treba pri tem zavedati, da ni mogoče ustvariti takega modela sistema kakovosti, ki bi pomenil najboljšo rešitev za vsak primer uporabe.

Organiziranost in delovanje sistema kakovosti

Za vzpostavitev sistema kakovosti je bilo potrebno zagotoviti nekatere osnovne pogoje. Med najvažnejšimi je pogoj, da ima vodstvo pozitiven odnos do kakovosti in da zagotavlja aktivno podporo vsem dejavnostim na tem področju. Še posebno pomembno pa je, da vodstvo sprejme filozofijo vodenja kakovosti, ki je vsebovana v skupini standardov ISO 9000.

V Republiški upravi za zaščito in reševanje je bila večina funkcij za zagotavljanje kakovosti vključena v proces rednega dela. Projekt kakovosti v upravi neposredno vodi direktor uprave, za njegovo izvajanje pa skrbijo vodje organizacijskih enot. Strokovno-operativne naloge, zlasti koordinativne, opravlja svetovalec za kakovost v oddelku za organizacijske zadeve in operativno načrtovanje. V upravi so poleg odbora za kakovost, ki je pristojen za oblikovanje politike kakovosti na celotnem področju zaščite in reševanja, imenovane še delovne skupine za področja:

- delovanja sistema zaščite in reševanja,
- delovanja sistema opazovanja in obveščanja ter informatike,
- izobraževanja in usposabljanja,
- zaščitne in reševalne opreme.

V teh delovnih skupinah sodelujejo poleg 247 delavcev uprave tudi predstavniki drugih organizacijskih enot ministrstva, zlasti iz služb za podporo.

V upravi je bil pripravljen program strokovnega izpopolnjevanja vodilnih delavcev, članov odbora ter delovnih skupin za kakovost kot tudi program strokovnega usposabljanja vseh delavcev uprave z namenom, da pridobijo osnovne informacije o kakovosti in osvojijo znanja, ki so potrebna za opravljanje nalog pri zagotavljanju kakovosti. Usposabljanje je usmerjeno k oblikovanju kulture kakovosti.

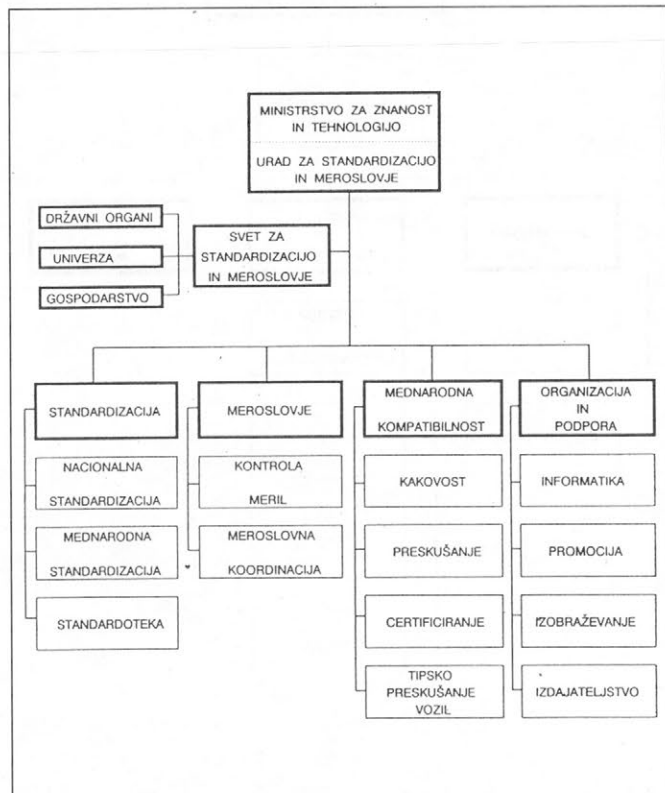
Za vzpostavitev in dokumentiranje sistema kakovosti je bilo potrebno pripraviti tudi določeno dokumentacijo, zlasti poslovnik kakovosti, smernice za zagotavljanje kakovosti ter navodila za delo in preizkušanje (slika 2).

Vključevanje v nacionalni sistem kakovosti

Projekt kakovosti Ministrstva za obrambo je izdelan na podlagi nacionalnega projekta kakovosti, ki ga vodi Ministrstvo za znanost in tehnologijo. Da bi bili v nacionalnem sistemu kakovosti ustrezno upoštevati interesi obrambnega sistema ter sistema zaščite in reševanja, bodo predstavniki Ministrstva za obrambo

NAMEN, OBSEG	UPORABNIKI	DOKUMENTI	VSEBINA
Celoten sistem zaščite in reševanja	NOTRANJJI: - vodstvo RUZR - načelniki oddelkov in odsekov - načelniki regijskih uprav ZUNANJJI: - zunanji izvajalci sistema zaščite in reševanja	P O S L O V N I K	Osnovna načela, organizacija, medsebojni odnosi, pristojnosti in odgovornosti
Posamezne funkcije sistema	Vse notranje organizacijske enote RUZR in RU	S M E R N I C E	Podrobnejši opisi sistema kakovosti po področjih
Strokovna področja, posamezne dejavnosti	Delovna mesta	N Z A A V O D E L I L O A	Podrobna navodila za izvajanje na posameznih delovnih mestih

Slika 2. Dokumentacija sistema kakovosti.

Slika 3. Organiziranost Urada za standardizacijo in meroslovje.

248 sodelovali v vseh pomembnejših organih in delovnih telesih v okviru nacionalnega sistema kakovosti (slike 3, 4 in 5).

Ministrstvo bo vključilo svojega predstavnika v Svet za standardizacijo in meroslovje, ki ga bo imenovala Vlada Republike Slovenije, v tehnične odbore in delovne skupine za pripravljane in sprejemanje slovenskih standardov ter v Svet za akreditiranje pri Uradu za standardizacijo in meroslovje pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo. Republiška uprava za zaščito in reševanje pa se bo na področju akreditacije vključevala v sektorski odbor za področje zaščite in reševanja. Ministrstvo za obrambo se je povezalo tudi v skupni informacijski sistem kakovosti, ki ga organizira Ministrstvo za znanost in tehnologijo, ter navezalo stike in sodelovanje s pristojnimi organi drugih držav in mednarodnih organizacij na tem področju.

čitev v Evropsko skupnost, je postala skupina mednarodnih standardov ISO 9000 še posebej aktualna. Izpolnjevanje zahtev, ki izhajajo iz teh standardov, pa ni le pogoj za vstop v Evropo. To je življenjski interes Slovenije, če hoče preseči sedanjo prakso, ki je še marsikje obremenjena z "balkansko miselnostjo", ter dvigniti kakovost izdelkov in storitev na višjo, mednarodno primerljivo raven.

dards. Within the Ministry of Defence carefully planned activities for assuring quality started in 1992. The project of quality, regulations for the conduct of quality assurance and the activity programme for the re-establishment of the integral system of quality assurance in the field of military defence, civil defence and civil protection has been completed. In accordance with the codes, boards and services for quality have been set up and systematic education and training of the workers and managers has been provided.

Three basic goals for quality have been achieved in the field of civil protection and disasters relief – the excellence of the system, task oriented and rational use of means and international compatibility of the services and products.

Bojan Ušeničnik

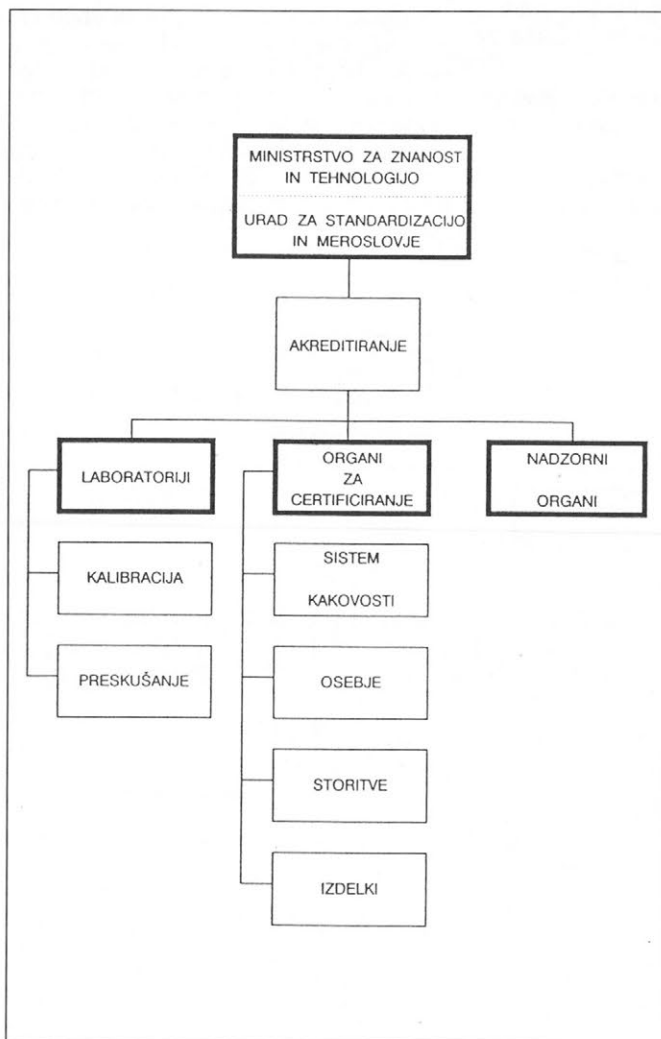
Quality assurance in the field of protection and rescue

Zaključek

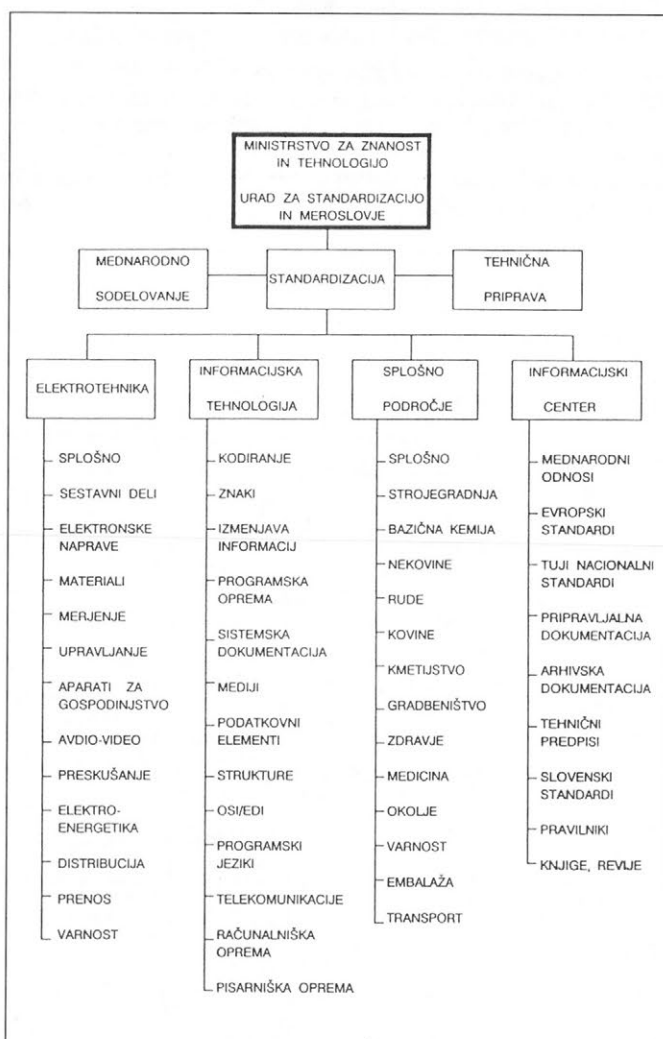
V času, ko se naša država na vseh področjih sistematično pripravlja za vklju-

A national programme of quality has been accepted in Slovenia, based on the enforcement and application of the ISO 9000 group of international stan-

UJMA

Slika 4. Organiziranost na področju akreditiranja in certificiranja.

Slika 5. Organiziranost na področju standardizacije.